

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

Holder ildsjæle sommerferie?

Grubb, Ane

Publication date:
2018

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Grubb, A. (2018). Holder ildsjæle sommerferie? <https://civilian.one/holder-ildsjaele-sommerferie/>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Holder ildsjæle sommerferie?

Af: Ane Grubb

Postdoc ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet

Sommeren er over de danske breddegrader. Rundt omkring i landet meldes ferie ind i komplicerede digitale systemer; de sidste møder presses ind i kalenderen – eller udsættes - og mailen glæder sig til at komme på "auto-reply". Men hvad med flygtningene? - Vores nye medborgere, der anstrenger sig for at lære vores sprog og kultur at kende alt imens de knokler for at få foden inden for på det danske arbejdsmarked og i samfundet generelt. Holder disse mennesker sommerferie fra deres vanskelige livsvilkår? Og hvad med klimaforandringer, fattigdom eller ensomhed blandt ældre og unge?

Pointen med denne nedslående liste er ikke at formørke de lyse sommernætter, men simpelthen at stille et enkelt spørgsmål: Når sociale og globale problemer nu ikke holder sommerferie, hvad gør ildsjælene så, disse civilsamfundets højt skattede helte, der brænder for at tage ansvar for komplekse samfundsproblemer? Med andre ord: Holder ildsjæle sommerferie? Og hvis ikke de gør, hvem passer så på ildsjælene så de ikke brænder ud?

I vores kollektive hyldest til frivillige ildsjæle, er vi tilbøjelige til at overse den dystre side af deres brændende engagement - "the dark side of the force"- så at sige. Den dystre side ved at være en frivillig ildsjæl eller en "aktiv eller aktivistisk medborger", (med Thomas Bojes begreber) er jo risikoen for at brænde ud. Denne risiko virker særligt overhængende for dem der engagerer sig i problemer der eksisterer på tværs af sommerferier, lukketider, landegrænser og andre samfundsskabte grænser.

At det kan være svært at sætte grænser for sit engagement som frivillig er ikke en grundlæggende ny problemstilling. Inden for de såkaldt traditionelle medlemsbaserede former for frivillighed er der sjældent meget klare rammer for, hvordan eller hvor meget man bør engagere sig. Noget af det der tiltrækker og fastholder frivillige (herunder ildsjæle) er jo netop, at den frivillige verden repræsenterer en mindre reguleret, rammesat og resultatfokuseret verden. Dertil kommer, at visse former for frivillighed, såsom den aktivistiske form, der sigter på at skabe forandringer på samfundsniveau, ofte tiltrækker idealistiske mennesker, der gerne giver en ekstra time (eller fjorten), hvis det gør en forskel for andre og rykker ved "det store billede".

I takt med at frivilligheden går fra de medlemsbaserede former for deltagelse og imod mere individualiserede og aktivitetsbaserede former, bliver det dog i højere grad op til den enkelte, at vælge deltagelsesform og grad af engagement. Dette øger vigtigheden af at man som ildsjæl og leder af ildsjæle (og frivillige generelt) værner om pauser, ferier og andre grænser.

Når grænserne er vigtige – især når vi taler om ildsjæle - skyldes det, at der her er tale om civilsamfundets pionerer, der investerer visioner, skabervilje og energi i projekter på endnu ukendt territorie. Hvis man skaber noget nyt og virkeliggør en vision på et felt hvor der endnu ikke er veletablerede rammer, regler og ritualer, hvor går så grænsen for ens aktivitetsniveau?

Som jeg vil vise med tre eksempler nedenfor, bliver vigtigheden af grænser så meget desto tydeligere, når vi bevæger os væk fra de overordnede hyldesttaler og går tæt på de konkrete organisationer og livssituationer der omslutter ildsjælene og spiller sammen med deres deltagelse.

For 7 år siden udgav Center for Ungdomsforskning (CEFU) en landsdækkende undersøgelse om trivsel og mistrivsel blandt unge i alderen 15 til 24 år (Sørensen et al. 2011). I forbindelse med denne undersøgelse talte forskere fra CEFU med danske unge på tværs af landet, der sloges med en til flere former for mistrivsel. En af de interviews, der står tydeligst for mig den dag i dag, foregik i en lejlighed i udkanten af København med en ung kvinde i starten af 20'erne. I sin besvarelse af et forudgående spørgeskema havde hun givet udtryk for tydelige tegn på stress, depression og ensomhed. I lyset af hvad jeg senere lærte om frivillighed og ildsjæle, kunne den kvinde jeg mødte i lejligheden på ydre Nørrebro på mange måder karakteriseres som en udbrændt ildsjæl. Igennem de sidste fem år havde den unge kvinde været tilknyttet en ungdomspolitisk organisation, der arbejdede for et mere lige og rummeligt samfund. Dette arbejde havde hun brændt for. Hun havde siddet i møder til langt ud på natten, deltaget i demonstrationer ved alle givne lejligheder og engageret sig helhjertet i at finde ressourcer til organisationens aktiviteter. Der var altid noget at lave, og hun var (som ildsjæle er flest) ikke typen der forlod et møde eller en opgave før den var fulgt til dørs. Samfundet kan jo ikke redde sig selv – mente hun. På et tidspunkt var det blevet for meget. Hun forsøgte at trække sig langsomt fra det krævende politiske arbejde, men der var stadig mere end fuldtidsarbejde tilbage og hvem skulle overtage hendes opgaver? At trække sig eller ”gå ned i tid” var svært. Hvem skulle sidde til møderne for hende? I stedet blev hun en dag ramt af en tung, stressudløst depression, som hun stadig sloges med den dag vi talte sammen, selvom hendes øjne glimtvis lyste op når hun beskrev sin fortid som politisk aktivist. For mig er denne unge kvinde prototypen på dem vi hylder. De kompromisløse idealister, der går forrest, imod systemet og *for* deres medmennesker. Disse mennesker skal vi passe på!

I skærende kontrast til dette grænseløse engagement, fulgte jeg over halvandet år organisationen Lektier Online, der engagerede unge studerende i byer over hele Danmark (Grubb 2016). Også disse unge frivillige forklarede at de ”brændte for at gøre en forskel” for de elever fra socialt udsatte boligområder som de hjalp med lektierne via en virtuel platform. Modsat de organisatoriske rammer i den politiske ungdomsorganisation, var denne organisation dog præget af en række grænser. Som frivillig skulle man som mindst tage 2 vagter af 2-3 timer pr måned i minimum 6 måneder, hvis man ville have et diplom. De virtuelle lektiehjælpslektioner måtte maksimalt tage 45 minutter og kun 30 minutter hvis der var mange elever i den virtuelle kø. Desuden skulle eleverne, forud for selve den virtuelle lektiehjælpsession, afgrænse én bestemt opgave de ville have hjælp med og de frivillige lektiehjælpere blev nøje instrueret i ikke at hjælpe med alt muligt andet end denne ene ting. Andre problemer måtte eleverne tage med til andre fora. Dertil kom, at eleverne loggede på den virtuelle side med en anonym profil og at det virtuelle møde foregik på en virtuel platform, hvor man kommunikerede ved hjælp af head set og kamera - som eleverne ofte slukkede for kun at ”chatte” (skrive) med de frivillige. På alle måder var der altså tale om et stærkt afgrænset møde, men til min overraskelse fandt både elever og frivillige en række kvaliteter ved de mange grænser. For de frivilliges vedkommende var det netop muligheden for at kunne yde en fokuseret, afgrænset og ”ikke-socialt invaderende” indsats – og gøre en konkret forskel - der appellerede til dem. Adspurgte direkte viste det sig dog, at det primært var selve aktiviteten (lektiehjælpen), og ikke organisationen som helhed der tiltrak de

frivillige. Hvorvidt de frivillige hos Lektier Online nu også kan kaldes ildsjæle vil jeg ikke afgøre her. I hvert fald var der tale om dybt engagerede unge, der ofte var aktive i flere forskellige organisationer, hvilket var muligt, fordi det at gøre en forskel i denne og andre organisationer ikke var et ubegrænset foretagende der krævede hele deres liv og totale hengivenhed.

Det tredje og sidste eksempel jeg tager med her ligger midt mellem det grænseløse og det stærkt afgrænsede engagement og stammer fra en igangværende undersøgelse om samskabelse mellem civilsamfundet og den offentlige sektor i forhold til udsatte flygtninge og ældre (<http://www.samakt.aau.dk/>). Undersøgelsen er endnu kun i sin første fase, men jeg tør godt gengive en ordveksling fra et af de projekter vi følger, der gjorde indtryk. Ved et møde mellem repræsentanter fra en organisation der arbejder med flygtninge spurgte jeg en af de frivillige, om en bestemt aktivitet for flygtninge kørte hen over sommeren. "Jah" svarede den frivillige "flygtninge holder jo ikke sommerferie, så vidt jeg ved, så det tænker jeg heller ikke at aktiviteten skal". Til dette indvendte en af de andre frivillige: "Det kan godt være at du har ret, men husk nu at passe på dig selv alligevel". Som denne frivillige derefter påpegede, ville det jo hverken være i flygtningenes eller den frivilliges interesse, at nogen brændte ud. Denne ordveksling er efter min mening et godt eksempel på de små samtaler, der kan medvirke til at ildsjæle og andre frivillige holder ud - uden at brænde ud. Både på ledelsesniveau og mellem frivillige er det vigtigt at man ind imellem siger "pas nu på dig selv" og understøtter denne omsorg organisatorisk så det føles helt legitimt at tage ferie og sætte grænser, selvom flygtningestrømme og andre samfundsudfordringer (desværre) er kontinuerlige. Men går frivillighedens særlige logik så ikke tabt - kunne man spørge - hvis organisationen sætter grænser for det frivillige engagement? Ikke ud fra hvad jeg har observeret – er det korte svar. Snarere vil der være tale om det man måske kan kalde organisatorisk omsorg.

Mens jeg således tilslutter mig den uforbeholdne hyldest og hæder der tildeles ildsjælene på tværs af fortællingerne her på hjemmesiden (Civilian) og i resten af det offentlige rum, skal disse tre eksempler illustrere vigtigheden af grænser – både på individuelt og organisatorisk niveau. Kunsten må være at finde en mellemvej mellem fraværende og kontrollerende grænser hvor engagementet får plads til at udfolde sig uden at dræne den engagerede. Og lad mig slutte med en opfordring til alle ildsjæle om at holde noget velfortjent sommerferie! Det er nok det bedste - både for dem selv og for samfundets problemer.

Læs mere her:

Grubb, A. (2016): "Vi skal bare hjælpe og spise chokoladekiks" – En kvalitativ undersøgelse af unge frivilliges deltagelse i en ikke-medlemsbaseret, digitalt koordineret organiseringsform af frivilligt socialt arbejde". Ph.d.-Dissertation. Aalborg University Press.

http://vbn.aau.dk/files/238343489/PHD_Ane_Grubb_E_pdf.pdf

Sørensen, N.U, Grubb, Ane; Warring Madsen, Iben og Nielsen, Jens Christian (2011)
"Når det er svært at være ung i DK: unges beretninger om mistrivsel og ungdomsliv"

Udgiver: Center for Ungdomsforskning, DPU, Aarhus Universitet

https://www.cefu.dk/media/320595/n_r_det_er_sv_rt_at_v_re_ung.pdf

Samakt - SAMSKABELSE MELLEM OFFENTLIGE OG FRIVILLIGE AKTØRER:
<http://www.samakt.aau.dk/>